

stillede saaledes, at de ingen Sikkerhed have for, at de virkelig faae, hvad de fortjene. Ved fast Ansættelse i faste Embeder og med Pensionsret er der aldeles ingen Sikkerhed derfor, og det kan ikke gaa an i den Henseende at sammenligne en Skolelærer med nogenjomhelst anden Embedsmænd. Andre Embedsmænd kunne gjøre det Arbejde, de have, naar de have Lyst til det, men en Skolelærers Gjerning skal være præcis daglig, og maa i den Henseende ikke forsmømmes, og jeg er overbevist om, at Staten kan anordne nok saa skarpt et Tilfyn, selv om man fik det Antal Skoleinspektører, som Lovudkastet foreslaar, og selv om de vare nok saa slittige og virksomme, vilde de dog ikke være i Stand til at pøe den Kontrol, som egentlig udfordres, for at der skal komme et tilfredsstillende Forhold i Stand mellem Kommunalbestyrelserne, men især mellem Forældre og Børger og Skolelærerne; der er Intetsomhelst i Stand til at tilveiebringe dette Forhold undtagen Forældrenes Tilfyn. Det er ikke uden Sorg, at jeg ser de mange Antydninger af, at man vil tilbage til de gamle Forhold, og jeg kan ikke undlade at nævne, at der foreligger et klart Bevis herpaa i Regjeringsforslaget § 20. Jeg ser ikke rettere, end at den Smule Medvirken, den Indstillingsret, som Loven af 8de Marts 1856 giver Kommunerne, saa at sige er tilintetgjort, dersom en saadan Paragraf som § 20 bliver vedtagen.

De gamle Forhold ville vende tilbage i den Grad, at de gamle ublidte Lærere ville faae de bedst lønede Embeder, og hvilke Ulemper dette System har forvoldt Befolkningen, og hvilke skadelige Virkninger, det har udspøet, veed Ingen bedre end de, der have levet, hvor der har været et vellynnede Skolelærerembede, som stadigt indtil de senere Aar have været besatte med gamle Lærere. Det er ingen Brevidrelse mod Folk, der blive gamle; det er Noget, der følger af Naturens Orden, at naar en Mand bliver gammel, er hans Virkekraft brudt; men vi skulle værge os imod, at saadanne Forhold komme til som tidligere at pøe deres Virkning netop paa de Steber, hvor de bedst lønede Embeder ere. Det følger jo naturligt med den Tankegang, at Embederne først og fremmest bør indrettes saaledes, at Lærerne ere tjente dermed, og Befolkningen er saa Nummer to. Samme Tankegang gjør sig jo gjældende, saasnart der er Tale om — og det hører jo til Dagens Orden, — at Skolelærerne ere saa usjelt, saa lavt lønede, at det er aldeles uanstændigt. Om jeg nu ogsaa kan unde Skolelærerne deres Arbejde betalt, vil jeg ingenlunde være med til, at Skolelærerne skulle blive saadan lønede, at de kunne finde sig foranledigede til at leve til Dagligdags paa anden Vis end den Besøftning, som de leve mellem, og naar vi tage de nuværende Reguleringssummer, som ere satte i 1876, for os, tror jeg, at det godt kan siges med Sandhed, at de overordenlige Klager, som høres

fra Skolelærerne, og det store Medhold, som disse Klager finde, er i allerhøjeste Grad overdrevent. Det kan ingenlunde benægtes, at der er Skolelærerembeder, der ere for lavt lønede, men i sin store Almindelighed kan det ikke siges, at Skolelærernes Lønninger ere lavt ansatte. Vi maa ikke alene bedømme Skolelærernes Indtægter efter Reguleringssummerne, thi Ingen har mere klaget over, at Reguleringssummerne vare for lavt ansatte end Skolelærerne selv. De paastaa selv, paa det Bestemteste, at de have større Lønninger, end Reguleringssummerne udvise, og det er ogsaa paa en vis Maade sandt, thi Reguleringssummerne udvise ikke, hvormeget det Pund Smør og den Pot Melk, og alt hvad Skolelærerne i den Retning have, koster, men Reguleringssummerne udvise kun, hvad en Lønede Land i Gjennemsnit er værd til Brug, og det forandrer Sagen meget betydelig. Naar altsaa Skolelærerne for en stor Del ere lønede med Naturalpræstationer, saa gjælder det ikke at begynde at fortælle Folk, at Smør og Melk o. s. v. er dyrere, thi det kommer slet ikke i Betragtning ved den Maade, hvorpaa Skolelærerne ere lønede. Jeg siger kun dette, for at det dog engang skal siges og siges, saa det kan høres, at den Klage findes i mange og ikke saa Tilfælde aldeles ugrundet. Kunde de, der vilde holde Skole og have Lyst dertil, lønnes ved en Ordning, hvorved der haves Sikkerhed for, at naar de arbejde godt, tjene de meget, saa ere vist alle enige om, at jo mere en Lærer kan fortjene, desto bedre. Endnu skal jeg med Hensyn til Lærernes Stilling bemærke, at, ihvorvel der nu gjøres et Forsøg paa, at der skal blive bedre Udgang til at fjerne Lærere, som ikke opfylde deres Pligter tilstrækkeligt, saa vil den Antydning, som kommer frem ved nuværende Leilighed, simpelt hen være aldeles intetsigende. Det, der bliver tilbage, bliver altid den Overbærenhed, der er tilfiede med saataldte stiftelige Folk, hvormod det hedder, at de gjerne ville, men kunne ikke. Den Slags findes der, ikke saa af, de findes naturligvis blandt saa mange Menneker som Skolelærere ligesaavel som blandt andre Menneker. Men naar En falder paa den Ide absolut at ville være Skolelærer, gaar paa Seminariet i tre Aar, faar sin Examen og bliver ansat, er det dermed givet, naar denne Mand ellers ikke forsynder sig mod de borgerlige Love, at han er sikker paa at kunne vedblive at være Skolelærer, saalænge han lever, og den Antydning, som kommer frem ved denne Leilighed, vil ikke i mindste Maade afhjælpe denne Ulempe. Nei, saa er det mere praktisk anvist af Mindretallet i 1874, at, naar en Lærer ved egen Gjerning beviser, at han ingen Børn kan samle om sig, er Fortjenesten borte, og saa er han stiftet til at ophøre med Skolen. Det er Mindretallets oprigtige Ønske, at der maa ske den Forandring i Skolevæsenets Ordning, at Staten vil trække sig tilbage og kun staa som kontrolle-